

آیین‌های نوروزی در استان‌ها

نوروز نخستین روز سال خورشیدی ایرانی برابر با یکم فروردین ماه، جشن آغاز سال نوی ایرانی و یکی از کهن‌ترین جشن‌های به جا مانده از دوران ایران باستان است. امروزه به زمان برگزاری نوروز یعنی آغاز فصل بهار برابری بهاری می‌گویند، نوروز در ایران و افغانستان آغاز سال نو محسوب می‌شود و در برخی دیگر از کشورها یعنی تاجیکستان، روسیه، قرقیزستان، قزاقستان، سوریه، عراق، گرجستان، جمهوری آذربایجان، آلبانی، چین، ترکیه، ترکمنستان، هند، پاکستان و ازبکستان تعطیل رسمی است و مردمان آن جشن را برپا می‌کنند.

• رسم «شاه مولایی» (افراد مورد اعتماد شهر و روستا از افراد خیر و متمول پول و کالایی گیرند و در اختیار افراد بی بضاعت قرار می‌دهند)

• نان پختن در آغاز سال تا خانه در کل سال بدون روزی نماند

• کشتی باجوچه
• پختن شیرینی مخصوص
• دید و بازدید در روزهای عید

• تهیه تخم مرغ رنگی سفرفهفت سین (پختن تخم مرغ در آب با پوست انار، پوست گردو، پوست پیاز، نعنای ساییده شده و برگ کلم قرمز)

• مژده آمدن بهار توسط «سال میج» (شخص خوش قدمی با یک سینی پر از سبزه و شکوفه و سکه و برنج یا به خانه‌ها می‌گذارد و رسم «مادر به» را به جا می‌آورد)

• رسم «شب سال گولی» (گذاشتن ماهی سر سفره)
• پهن کردن دام‌های کوچک در رودخانه‌ها برای صید نوعی ماهی کوچک به اسم «گولی»

• رسم «با برام پای» (هدایا و شام مفصلی از خانه پدر به خانه دختران تازه ازدواج کرده فرستاده می‌شود)

• مژده آمدن بهار توسط «سایاچی» (هنرمندان دوره گردی که با لباس‌های رنگارنگ، ده به ده و خانه به خانه با خواندن شعرهای مخصوص و زدن چوب دستی‌ها به هم در وصف طبیعت آواز می‌خوانند)

• پهن کردن سفرفه سفید پارچه‌ای به نام «با برام سو فراسی» به معنای سفرفه عید و «بیمیش سو فراسی» به عنوان سفرفه خوراکی در اتاق مهمان برای نشستن مهمان تازه از راه رسیده

• رسم «علفه» (۲ شب مانده به آغاز سال نو برای شادی روح در گذشتگان خود خیرات می‌کنند)
• پخت نان روغنی موسوم به «گولاج»
• پختن «شنگی پلو» یا نوعی سبزی صحرايي

• روشن نگه داشتن فانوس، گردسوز و منقل تا صبح روز دوم فروردین در قدیم

• رسم «پور» (در خانه تکانی همه زن‌های همسایه جمع می‌شوند به خانه همدیگر می‌روند و همدیگر را بوری یا یاری می‌کنند)

• دید و بازدید در دو مرحله: از روز نخست تا قبل از سبزه بدر و از بعد آن تا پنجاه به در (۱۹ اردیبهشت) که دومین روز طبیعت است

• مژده آمدن بهار توسط «نار نارکه» (مطرب و خنیاگری که با در دست داشتن دایره رنگی و خواندن ترانه هدیه‌ای به عنوان «بابر املیق» می‌گیرد)

• سمنو پزان (جوانه‌ها را در هاون‌های بزرگ سنگی با روغن تخته کاملاً می‌کوبیدند و سمنومی پختند)

• حلقه زدن به دور آتش و اجرای رقص و هلیپرکی

• برپایی مراسم «آگر نوروز» (آتش زدن چیلک (چوب‌های خشک در ختان) بر تاب گلوله‌های آتشین کاموایی آغشته به نفت)

• عیدی دادن به نوعروسان
• دید و بازدید در روزهای عید

• مراسم «هفت سبزی» (۷ نوع سبزی را از باغ‌ها می‌چینند و دسته‌بندی می‌کنند و برای اقوام و خانواده نوعروس می‌فرستند)

• پختن نان شیر و گذاشتن سنگ عقیق در یکی از نان‌ها که اگر در اختیار کسی قرار می‌گرفت برایش خوشی یمین بود

• قبیاق یا تیراندازی به اهداف تعیین شده
• نواختن ساز و دهل
• اسب سواری

• مراسم «جراغ بران» (جراغ خاموشی راه بقعه امامزادگان حلیمه و حکیمه خاتون می‌برند و آن را با آتش چراغ امامزادگان روشن می‌کنند و به خانه بازمی‌گردانند)

• «چاله گرم کنون»
• «سفره پر نون کنون» (سنگ‌های اطراف اجاق خانه را بیرون می‌ریزند خون مرغ یا گوسفند دبیج شده را در اجاق می‌ریزند و گوشت قربانی را بین خانواده‌ها تقسیم می‌کنند)

• برگزاری سبزه به در بانام «سبزه عید» و «سبزه بعد از عید» یا «چهپاره به در» در دز فوول

• دوشیدن گوسفندی که از شیر آن ماست تهیه می‌شود

• زیارت اهل قبور در آخرین پنج‌شنبه سال و اولین روز سال نو
• خواندن فاتحه و خیرات دادن برای شادی در گذشتگان

• پختن شیرینی مخصوص عیدی دادن به نوعروسان

• ارتباط نهال کاری بانخل خرما و نخلستان در مکران بلوچستان در نخستین روز بهار

• کندن سبزه باریشه از باغ‌ها و بیابان‌ها و گذاشتن بالای سر در خانه برای خوش یمنی

• گذاشتن شیر روی آتش
• پختن شیر برنج (آتش شیر)

• بستن پیشانی دام‌ها رنگین کردن در و پنجره خانه با «گلک» (نوعی خاک سرخ)
• چیدن پشم و موی حیوانات

